

תאריך: כ"ט בסיוון, התשע"ו 06/07/2016

סומן: כ-13-12323

לכבוד

ח"כ קארין אלהרר

יו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה

הכנסת

נכבדתי שלום רב,

הנדון: קריאה לחוות דעת מטעם מבקר המדינה בדבר הכישלון

המערכת של גורמי הרגולציה בעניין קבוצת אי.די.בי

סימוכין: מכתבנו מיום 2.2.2014

בשם התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר, (להלן: התנועה) הריני לפנות אליך כדלקמן:

התנועה קוראת לוועדה לענייני ביקורת המדינה לעשות שימוש בסמכות המוקנית לה בסעיף 21 לחוק מבקר המדינה [נוסח משולב], תשי"ח-1958 ולהורות למבקר המדינה לערוך חוות דעת אודות כישלונם של גורמי הרגולציה בעבודת הפיקוח על קבוצת אי.די.בי. בדיקה שכזו מתבקשת על מנת לעמוד על הכשלים המערכתיים אשר אפשרו ובמידה רבה אף סייעו לקבוצת אי.די.בי לצמוח למימדי ענק ולהתנהל באורח מסוכן, ממנוף ובלתי אחראי כלפי כספי הציבור.

להבדיל ממהלכי ביקורת כלליים שכבר בוצעו (למשל: ועדת אנדרון לבחינת הסדרי החוב בישראל), התנועה סבורה כי נדרשת בחינה מערכתית מקיפה ומעמיקה שמתמקדת בקבוצת אי.די.בי ובעסקאות "חשודות" המיוחסות לה ואשר בוחנת מהם אותם כשלי רגולציה אשר בעטיים התאפשרו כל אותן עסקאות.

1. החל מאמצע שנות ה-90 הפכה קבוצת אי.די.בי (להלן: "הקבוצה") לאחת מהקבוצות העסקיות הגדולות במשק הישראלי; החזיקה בכ-250 חברות וכיוונה את חיינו באינספור שווקים וענפים. ואולם, עוד באותה עת, התריעה התנועה כי הלכה למעשה "המלך הוא עירום": הקבוצה נקנתה ונוהלה במינוף גבוה, תוך לקיחת סיכונים אדירים על חשבון כספי הציבור הישראלי וזאת מבלי שאף לא אחד מגורמי הרגולציה סבר כי למנוע את התנהלות החברות והעומד בראשן או לכל הפחות להרים "דגל אדום".

2. קריסתה הכלכלית של הקבוצה בשלהי שנת 2013, אשר גרמה נזק עצום לנושי הקבוצה ולמשק הישראלי בכללותו, הוכיחה את שהזירה התנועה שנים רבות קודם לכן. כך למשל, החלו להישמע ספקות בדבר מבנה השליטה הפירמידיאלי בו פעלה הקבוצה, נמתחו ביקורות אודות ה"מינוף" הגבוה במסגרתו נוהלו עסקי הקבוצה ונשמעו קולות גינוי ביחס למדיניות חליבת הדיבידנדים הגסה שהונהגה על ידי בעלי המניות של הקבוצה.

3. בהתאמה, מרבית ממהלכי "הפקת הלקחים" לאחר התמוטטות הקבוצה מוקדו במישור התאגידי והעסקי (כך למשל, אין עוררין שכישלונה של הקבוצה ליווה את הליך החקיקה של חוק הריכוזיות), מבלי שהוקדשה די חשיבה לתרומתה של המדינה וגורמי הרגולציה הפועלים מטעמה לנפילתה של הקבוצה. או במילים אחרות, **לא נעשתה כל עבודת ביקורת בדבר הכישלון של "שומרי הסף" במדינת ישראל, אשר "נרדמו" בשמירתם ביחס לקבוצת אידיבי.**
4. לנוכח עובדה זו, פנתה התנועה בתחילת שנת 2014 לגורמים שונים על מנת שאלו יעשו שימוש בסמכויותיהם ויורו על בדיקת הכישלון המערכתי של גורמי הרגולציה בעניין הקבוצה.
5. כך, ביום 19.1.2014, פנתה התנועה לחברי ועדת הכספים בקריאה כי יפעלו להקים ועדת חקירה פרלמנטרית בעניין הכישלון המערכתי המתמשך של שומרי הסף בפיקוח על פעילותה של קבוצת אי.די.בי במשך יותר מעשור. בפנייתה זו, הפנתה התנועה ליותר מ-20 פרשיות מקוממות, בהן הפעילות של אי.די.בי גרמה לנזק ממשי לכיסם של אזרחי המדינה והשפיעה לרעה על המשק הישראלי.
6. יום לאחר מכן, ביום 20.1.2014, התקיים דיון ער בוועדת הכספים בנוגע לכשלים השונים שהעלתה התנועה במכתבה. אמנם, במהלך הדיון נדמה היה כי מרבית מחברי הוועדה, אשר נכתו בישיבה, סברו כי עליהם לנצל את הסמכות המוקנית להם מתוקף סעיף 128(א) לתקנון הכנסת ולקבוע כי יש להקים ועדת חקירה פרלמנטרית שתחקור את הנושא. למרות זאת, ביום שלישי ה-21.1.2014, הודיע יו"ר הוועדה, מר ניסן סלומינסקי,¹ כי תוקם ועדת משנה לוועדת הכספים לחקירת כישלון שומרי הסף בעניין אי.די.בי.
- ביום 8.2.2014 הודיעה הכנסת על התפזרותה ולכן הלכה למעשה, ועדה זו מעולם לא נוסדה.**
7. מספר ימים לאחר מכן, ביום 26.1.2016, פנתה התנועה למבקר המדינה כי יבחן את הכישלון המערכתי של גורמי הרגולציה ביחס לקבוצת אי.די.בי. כמו כן, פנתה התנועה ביום 2.2.2016 ליו"ר הוועדה לענייני ביקורת המדינה דאז בבקשה כי יורה למבקר המדינה לפתוח בבדיקת בנושא, בהתאם לסעיף 21 לחוק מבקר המדינה.
8. במכתב תשובה מיום 6.4.2014 דחה מבקר המדינה את בקשת התנועה לקיים בחינה מערכתית של התנהלות גורמי הרגולציה ביחס לאי.די.בי בטענה כי נושאים מסוימים כבר מצויים בבחינה של גורמים אחרים (כך למשל הפנה המבקר לכך שהוקמה ועדה לבחינת הטיפול בהסדרי החוב בישראל). יחד עם זאת, חתם המבקר את מכתבו בהערה לפיה הם

¹ הודעת הוועדה באתר הכנסת -

<http://main.knesset.gov.il/Activity/Committees/Finance/News/Pages/2212014a.aspx>

"ממשיכים לעקוב אחרי פעילות הרגולטורים בנושא זה, וככל שיידרש בעתיד נשקול בחינה נוספת של הנושא".

9. להשלמת התמונה יצוין כי הוועדה לענייני ביקורת המדינה לא השיבה לפנית התנועה בנושא ואף לא קיימה ישיבה בדבר האפשרות לקיים הליכי ביקורת בנושא.

10. משלא נעשו הליכי ביקורת הולמים לאורך השנים, ולאור קביעתו החדשה של כב' השופט כבוב כי התנהלותו של מר דנקנר לפחות במקרה אחד (פרשת הנפקת החברים) הינה פלילית, התנועה סבורה כי מן הראוי להורות על בחינה מערכתית של פיקוח גורמי הרגולציה על קבוצת אי.די.בי.

בחינה זו נדרשת לאור כמות הכשלים הרגולטורים, אשר משום מה אופפים את פעילותה של קבוצת אי.די.בי לאורך השנים ועל מנת שפרשיות בדמות פרשיה זו לא ישובו ויישנו.

11. למען הבהירות, נפנה להצגת עיקרי הכשלים שהתנועה זיהתה בפעילותם של גורמי הרגולציה השונים אשר יכולים היו למנוע את אותן עסקאות "חשודות", שבפועל יצרו את פירמידת השליטה הגדולה בישראל. יובהר, כי הכשלים שיפורטו להלן אינם מהווים רשימה ממצה, אלא אך דוגמאות משמעותיות. כמו כן, יובהר כי על מנת לעמוד על פרטיהן של כל אחת מהפרשיות אשר יוזכר להלן, אנו ממליצים לקרוא את המכתב שנשלח בשנת 2014, המתפרש על פני 50 עמודים, ואשר מצורף למכתב זה.

12. יובהר, דומיית גורמי הרגולציה לאורך השנים, כפי שתואר להלן, צורמת ומקוממת. אין מדובר בשומר סף בודד אשר נפקד קולו, אלא בכישלון שיטתי של כלל הרגולטורים. החל מהמפקח על הבנקים, דרך הרשות לניירות ערך, הממונה על שוק ההון הביטוח והחיסכון, ועדות האשראי בבנקים, רשות המיסים, מנהל מקרקעי ישראל ומועצת מקרקעי ישראל, וכלה בשומרי הסף בחברות עצמן - ועדות הביקורת, ועדות האשראי דירקטורים, נושאי משרה וחברי הנהלה. כל אלה לא ביצעו את תפקידם החשוב בשמירת האינטרס הציבורי לאורך שנים.

13. על כל אחד מהם נעמוד, על קצה המזלג, עתה.

המפקח על הבנקים

- מדוע המפקח על הבנקים לא מנע מבנק לאומי להעניק הלוואה למר נוחי דנקנר (לרכישת **בנק הפועלים**) על סך 400 מיליון דולר כאשר שוויה של הבטוחה להבטחת ההלוואה היו קרקעות המלח אשר ספק אם ערכן יכול היה לכסות את גובה ההלוואה, זאת בפרט נוכח העובדה שהעסקה ל"השבחת" הקרקעות מעולם לא קיבלה תוקף משפטי! מדוע אישר המפקח על הבנקים רכישת בנק אחד באמצעות הלוואה מבנק אחר?

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

- היכן היה המפקח על הבנקים כאשר העניק בנק דיסקונט הלוואה על סך 100 מיליון ש"ח לחברת "טומהוק" הפרטית, לצורך השלמת רכישת השליטה באי.די.בי? כיצד ייתכן שניתנה הלוואה לגורם כה ממונף שלקח הלוואות ממספר תאגידים פיננסיים בגין אותה העסקה? האם עומדים לרשות המפקח על הבנקים כלים לעצור הלוואה שכזו בזמן אמת?
- מדוע המפקח על הבנקים לא התערב, או לכל הפחות פיקח, על החלואה שנתן בנק הפועלים לחברת 'טומהוק' על מנת שיגנדין' (חברת הבת של 'טומהוק') תוכל להשיב את חובותיה לבנק לאומי?
- מדוע לא הגיב המפקח על הבנקים להתנהלות התמוהה של הבנקים בישראל, ובפרט של וועדות האשראי, אשר הובילה למצב בו, על פי הערכות, הבנקים היו חשופים, ללא בטחונות, בכ-2 מיליארד שקלים לחובותיה של אי.די.בי?

הממונה על שוק ההון, הביטוח והחסכון

- מדוע, למרות ההסתייגויות הרבות של גורמים בשוק ההון ודירקטורים בקרן "מבטחים" עצמה, אישר הממונה על הביטוח מתן הלוואה חריגה (על-ידי הקרן) למר דנקנר?
- מדוע לא מנע הממונה על הביטוח ניצול והכוונת כספי הביטוח והפנסיה של עמיתי כלל ביטוח על מנת לקדם אינטרסים אישיים של בעל השליטה (למשל, השקעת כספים בקרן זרה שבעלות משותפת של בנק קרדיט סוויס, אשר לימים העניק הלוואה לחברת 'טומהוק' שבהחזקתו הפרטית של מר דנקנר על מנת שיוכל להרחיב את שליטתו באי.די.בי אחזקות. דוגמא נוספת - עובדה שכלל ביטוח השקיעה באג'חים של הקבוצה ובקרנות של מקורבים למר דנקנר, שהניבו תשואות אפסיות או שליליות לציבור)?
- מדוע לא מנע הממונה את מינויו של מר דני נווה, מקורבו של דנקנר, ליו"ר כלל ביטוח בתנאים מפליגים, אף שניסיונו המקצועי לצורך מינוי זה נראה היה לכאורה כבלתי מספק?

הרשות לניירות ערך

- "דלתות מסתובבות" – מבט קצר בנושאי משרה בכירים בקבוצת אי.די.בי מצביע על כך שלא אחת מי שאמורים היו לשאת את אינטרס הציבור על נס ולשמור על כספי הפנסיה של כולנו, "הצביעו ברגליים" ובתום שירות ציבורי עברו לשרת את הקבוצה הגדולה במשק, אי.די.בי. בין נושאי המשרות שעברו מהרשות לניירות ערך לכהונה בקבוצת אי.די.בי: ראש הרשות לניירות ערך, יועצה המשפטי, מנהל מחלקת תאגידים וחשבונאי בכיר, משנה למנהל מחלקת תאגידים וסגן מנהל מחלקת חשבונאות.
- מדוע לא מנעה הרשות לניירות ערך את חליבת הדיבידנדים האגרסיבית מהחברות הציבוריות אשר היו בתחתית פירמידת אי.די.בי, אל החברות הפרטיות אשר עמדו בראשה ואל בעלי השליטה (תוך שימוש במשחקים חשבונאיים ליצירת רווח מדומה)?

רח' יפו 208, ירושלים 94383 * מען למכתבים: ת.ד. 4207, ירושלים 91043 * טל: 02-5000073 פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 94383 * العنوان للرسائل: ص.ب. 4207، القدس 91043 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B.4207 Jerusalem 91043 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: mqq@mqq.org.il * Web Site: www.mqq.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

- מדוע המפקח על שוק ההון, אשר מתוקף סמכותו רשאי לשלול את אישורה של חברה לפעול כחברה מדרגת², לא הגיב לדירוג המפליא של 'מעלות' את סדרות האג"ח של אי.די.בי, והתעלם מנורות האזהרה האדומות אשר נדלקו?

הממונה להגבלים עסקיים

- מדוע אישר הממונה להגבלים עסקיים מיזוג בין החברות 'שופרסלי' ל-'קלאבמרקט', אשר לימים הוכתר כאחד מהגורמים המרכזיים שהשפיעו על יוקר המחייה בתחום המזון בישראל? **עסקה זו מעידה על אוזלת ידו של הממונה על הגבלים עסקיים**, שהרי אף שזה ידע עד כמה העסקה מסוכנת (חשש אשר לימים התממש), בפועל לא עמדו בידינו כלים למנוע עסקה זו מבלי לפגוע באופן ניכר במשק.

מנהל מקרקעי ישראל

- מדוע אישר מינהל מקרקעי ישראל (שמה של רשות מקרקעי ישראל דאז) הענקת זכויות בניה למר נוחי דנקנר בקרקעות המלח – עסקה אשר לימים בוטלה על ידי המדינה נוכח עתירת התנועה בנושא ובשל הפגמים הרבים אשר התגלו בעסקה (לרבות פרשית שוחד).

רשות המיסים

- אישור תשלום מס מופחת בגין רכישת מניות סלקום על ידי דיסקונט השקעות על סך 2 מיליארד דולר (תשלום מס בגובה 35 מיליון דולר בלבד), באופן החורג מהמקובל. מפרסומים שונה עולה כי יו"ר רשות המיסים שאישר את העסקה, עמד להיות ממונה, שנה מסיום תפקידו, ליו"ר נייר חדרה הנמצאת בבעלות אי.די.בי (יצוין, כי תיק החקירה הפלילי בעניין זה נסגר).³

תאגידי פיננסיים – בנקים וקרנות הפנסיה

- מדוע אישר בנק לאומי מתן הלוואה על סך 400 מיליון דולר לרכישת שליטה בבנק אחר (בנק הפועלים) מבלי לדרוש בטוחה מספקת?
- מדוע קרן מבטחים, אשר נודעה כקרן סולידית, אישרה הלוואה ספקולטיבית ובתנאים מיטיבים למר דנקנר על מנת שיוכל לרכוש באופן סופי את אי.די.בי, תוך סיכון כספי הפנסיה של הציבור הרחב? האם יש קשר בין אישור ההלוואה של "מבטחים" לעובדה שיו"ר הקרן, מר שמואל אביטל, אשר קידם את מתן ההלוואה, הפך לימים ליו"ר שתי חברות בקבוצת אי.די.בי וזכה ל"בונוסים" רבים על ביצועיו?
- מדוע העמיד בנק דיסקונט אשראי של 100 מיליון ש"ח, לחברת 'טומהוק' הפרטית שבעלות דנקנר, לצורך השלמת רכישת השליטה באי.די.בי? האם יש קשר בין אישור העסקה לכך שמר מינטקביץ, שההלוואה אושרה בתקופתו כיו"ר דיסקונט (וקודם לכך

² חוזר שוק ההון 2004/1, כללים לאישור חברה מדרגת, משרד האוצר, 29.3.2004. ראו: http://ozar.mof.gov.il/hon/2001/hon_dep/memos/2003-1a.pdf

³ תני גולדשטיין "עקב החקירה: נדחה מינוי איתן רוב ליו"ר נייר חדרה" Ynet 04.01.2007.
רח' יפו 208, ירושלים 94383 * מען למכתבים: ת.ד. 4207, ירושלים 91043 * טל: 02-5000073 * פקס: 02-5000076
شارع يافا 208، القدس 94383 * العنوان للرسائل: ص.ب. 4207، القدس 91043 * هاتف: 02-5000073 * فاكس: 02-5000076
208 Jaffa St., Jerusalem * Mailing Address: P.O.B.4207 Jerusalem 91043 * Tel: 02-5000073 * Fax: 02-5000076
E-mail: mqg@mqg.org.il * Web Site: www.mqg.org.il

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

כיהן כיו"ר הרשות לני"ע), מונה מספר חודשים לאחר סיום תפקידו לסגן יו"ר מועצת המנהלים של אי.די.בי אתזקות?

- מדוע הנהלת בנק הפועלים אישרה הלוואה תמוהה לחברת 'טומהוק' שהועברה ליגנדן (שתיהן בבעלות דנקנר), בתקופה בה היה ברור לכל מצבה הרעוע של אי.די.בי, על מנת שזו תוכל להשיב חוב על סך 50 מיליון ₪ לבנק לאומי?
- מדוע אישרו מנהלי כלל ביטוח ניצול והכוונה של כספי הביטוח והפנסיה של עמיתי הקרן על מנת לקדם אינטרסים אישיים של בעל השליטה, על חשבון בכספי החוסכים?

גורמים מיניסטריאליים שונים

- מדוע אישר שר התמ"ת לשעבר, מר אולמרט, הטלת היצף על יבוא של מלט על מנת להגן על מונופול המלט "נשר", היטל אשר הביא להתייקרות מחירי המלט ובהתאמה העלה אף לעלייה במחירי הדירות (כאשר במקביל נמכרה אותה הסחורה לרשות הפלשתינאית במחיר הנמוך בכ-20% מהמחיר בישראל). האם היטל זה קשור לכך שכשנתיים לאחר פרישתו מהפוליטיקה (בשנת 2010) מונה מר אולמרט ליו"ר קבוצת לבנת, מבעלי השליטה בחברת 'נשר'?

מחסור ברגולציה הולמת

- משכורות עתק למנהלי הקבוצה – 16 המרוויחים הגדולים ביותר הרוויחו קרוב ל-600 מיליון שקלים בין השנים 2004-2011 (לא כולל חלוקות הדיבידנדים הנדיבות), סכומים שבמקרים מסוימים נראה כי הובילו לנאמנות יתר ועצימת עיניים ואשר אין עוררין שבשעת משבר יכולים היו לסייע לקבוצה.
- לאורך כל השנים בהם מר דנקנר ושותפיו שלטו בקבוצה, התאפיינה הפעילות של קונצרן אי.די.בי בעסקאות בעלי עניין והעסקת קרוביהם של השותפים בקבוצה. העסקאות הללו מעלות שאלות קשות בנוגע למידת האפקטיביות של תיקון מס' 16 לחוק החברות במניעת עסקאות בעלי עניין.
- חליבת דיבידנדים אגרסיבית מחברות שבתחתית הפירמידה, אל החברות שבראשה ואל בעלי השליטה, מבלי שבוצעו לכאורה הפרוצדורות הקבועות בחוק. כך למשל, בית המשפט קבע כי החברה לא עמדה במבחן הרווח או לחלופין פנתה לבית המשפט לאישור החלוקה ולכן החלוקה שבוצעה בשנת 2011 הוגדרה כחלוקה אסורה.⁴ בתוך כך, ישנן אף עדויות לכך שנעשו משחקים חשבונאיים היוצרים רווח רעיוני (למראית עין), אשר הקבוצה חילקה באופן ממשי כדיבידנד.

⁴ תני"ג (ת"א) 49615-04-13 רונן להב נ' אי די בי חברה לפתוח בע"מ, פס" 32 לפסק דינה של השופטת רונן (פורסם בנבו 06.11.2013).

"אין חולק כי החברה לא בצעה את הפרוצדורה האמורה של פנייה לבית המשפט בבקשה לאישור החלוקה. מאחר שכפי שלטעמי החברה לא עמדה במבחן הרווח, היה עליה לעשות זאת ולקבל את אישור בית המשפט לחלוקה. [חסר במקור] שהיא לא עשתה זאת, הרי החלוקה כפי שבוצעה היתה חלוקה אסורה."

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

- מכירת 'גנדן תיירות' המחזיקה ב'ישראיר' המפסידה, שהיתה בבעלותו של דנקנר, לאי.די.בי פיתוח הציבורית, ועל ידי כך השתחררות מהלוואת הבעלים האישית, שנתן דנקנר לגנדן. יוער כי בצד עסקה זו, מתעוררות שאלות בדבר אמינותה של חוות הדעת אשר נעשתה על ידי משרד רו"ח סוארי אשר בזכותה ניתן היה לאשר את העסקה. יוער, כי סוארי בעל קשרים ענפים עם מר דנקנר ולכאורה קיבל תשלום גבוה במיוחד עבור הערכת השווי.
- דירוג גבוה ביותר של חברת 'מעלות' את סדרות האג"ח של אי.די.בי, המשקף לציבור תמונה לפיה לקבוצה יכולת פירעון גבוהה, בניגוד למצב בשטח. יש לציין כי ביני לבני נחקק חוק להסדרת פעילות חברות דירוג האשראי, התשע"ד-2014, אך למרבה הצער אין בחקיקה זו בשורה לעם: היא איננה מנתקת את הקשר הבעייתי שבין החברה המדורגת לזו המדרגת, ובכך כמובן – מעקרת את מהימנות הדירוג.
- הלוואת בעלים של דסק"ש ואי.די.בי פיתוח, בסך 700 מיליון ₪, לחברת כור – כדי שזו תוכל להתמודד עם חובותיה העצומים, ללא ריבית וללא ביטחונות.
- קניית כלי התקשורת 'מעריב', עסק מפסיד, שהוביל להפסדים משמעותיים בעלות של 370 מיליון ₪ לדסק"ש. יש לציין, כי העיתון שימש במה תקשורתית לקידום האינטרסים של הקבוצה ובעלי השליטה בה.

14. התנועה סבורה כי מבקר המדינה הוא המוסד המתאים ביותר לבחינת כשלים אלו, בהיותו גוף הביקורת הממלכתי העליון של מדינת ישראל האמון על בקרה ובידוק של כשלים רגולטורים ובעל מומחיות בנושא זה. ביכולתו ובסמכותו של המבקר ללמוד ולחקור את יסודם של הכשלים שגרמו למפולת של אי.די.בי ולעשות תיקון שורשי לשורה של מערכות ציבוריות על מנת שאותם המשגים לא יחזרו על עצמם.

15. עוד יצוין, כי נדמה שמבקר המדינה עצמו ער לקשיים הקיימים במוסדות הרגולציה השונים, בפרט ביחס לאסדרת פעילותם של גורמים ריכוזיים במשק, ולכן יהא זה אך ראוי כי המבקר יקדיש עצמו לבחינת הסוגיה באמצעות מקרה הבוחן של קבוצת אי.די.בי.

יפים בהקשר זה דבריו של מבקר המדינה בדוח שנתי 66א משנת 2015 על אודות התמודדות הממשלה עם הריכוזיות במשק, בעמ' 6:

"תופעת הריכוזיות קיימת בישראל כבר שנים רבות, אך בשנים האחרונות - בעקבות המחאה החברתית וגורמים נוספים - נדרשה הממשלה ביתר שאת לנקוט צעדים של ממש ליצירת שינוי ולקידום תחרות במשק כדי להפחית את יוקר המחיה. ממשלות ישראל הקימו ועדות לצורך צמצום הריכוזיות, קידום התחרות והפחתת יוקר המחיה, ומבחן יישומן של המלצות הוועדות יהיה לאורך זמן. עם זאת, בשל המאפיינים הייחודיים של ישראל, וכל עוד עומדות מול הצרכנים חברות בעלות כוח שוק ריכוזי, יש לקיים מערך אסדרה שימש מגן מפני

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)

الحركة من أجل جودة السلطة في إسرائيل The Movement for Quality Government in Israel

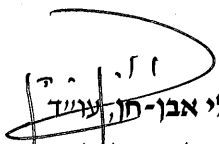

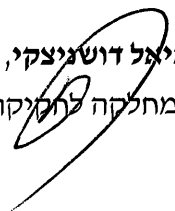
פגיעה בצרכנים עקב הריכוזיות. יחסי הכוחות בין הגורמים הריכוזיים לבין המאסדרים נוטים פעמים רבות לטובת הראשונים. על כן יש חשיבות לנקיטת כל הפעולות הנדרשות ליצירת בסיס מקצועי איתן, אשר יסייע למאסדרים לממש את אחריותם לשמירה על אינטרס הצרכנים ולמלא את חובתם לשקול שיקולי תחרות, ובכך להקל את יוקר המחיה. נמצא כי משרדי הממשלה לא עשו די לחיזוק מערך האסדרה ולשיפור איכותם והגברת יכולותיהם של המאסדרים".

16. התנועה קוראת לוועדה לענייני ביקורת מדינה לעשות שימוש בסמכות המסורה לה על-פי דין, ולבקש חוות דעת מטעם מבקר המדינה אודות כשלי הרגולציה השונים, אשר נמתחו על פני כשני עשורים, ביחס לפיקוח על קבוצת אי.די.בי. לעולם אין זה מאוחר לייצר התבוננות פנימית, כלל-מערכתית, אשר מטרתה תיקון ושיפור; **המדובר בהזדמנות חד פעמית לחסל את השיטה החולה ולעורר את הרגולציה הישראלית מתרדמתה.**

17. נוכח חשיבות הדברים, ואף בשים לב לכך שנותר אך כחודש ימים למושב הקיץ של הכנסת, נודה לתגובתך המהירה.

בכבוד רב,

נילי אבן-חן, עו"ד
מנהלת מחלקת כלכלה ומחקר

דניאל דושניצקי, עו"ד
מנהל המחלקה לחקיקה ומדיניות

העתק:

כב' השופט (בדימוס) יוסף שפירא, מבקר המדינה